

**AMERİKAN SOSYAL MEDYASINDA GÖÇMEN KARŞITLIĞI VE
DİJİTAL NEFRET SÖYLEMİ: TWITTER ÖZELİNDE BİR İNCELEME**

**ANTI-IMMIGRANT HATE SPEECH IN USA IN TRUMP'S PRESIDENCY:
AN ANALYSIS WITHIN THE CONTEXT OF TWITTER**

Ayşe KALAV, Aliye Bilge CERTEL FIRAT**

* Akdeniz Üniversitesi, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı
Araştırma Görevlisi, aysekalav@gmail.com

** Kars Kafkas Üniversitesi, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü
Araştırma Görevlisi, bilgecertel@gmail.com

ÖZ

İnternetin günlük hayatın bir parçası haline gelmesiyle birlikte kitle iletişim araçları/ iletişim ortamları radikal bir değişime uğramıştır. Geleneksel medyanın aksine yeni medya, ister gerçek kimliğiyle ister anonim olarak, tüm kullanıcıların içerik üretip paylaşabildiği, sansürsüz, özgür iletişim ortamları yaratmıştır. Siber uzayın özgürlük ortamı çeşitli etik problemleri de beraberinde getirmiştir. Çalışmanın ana eksenini oluşturan dijital nefret söylemi bu problemlerin en önemlilerinden biridir. Çalışmada göçmenlik ve ırk ekseninde gerçekleşen nefret söylemleri yeni medya araçlarından biri olan Twitter üzerinden açığa çıkarılmaya çalışılacaktır. Çalışmada Teun van Dijk'in eleştirel söylem analizi yöntemiyle incelenecek olan tweetler başkanlık seçimleri sürecinde ve Donald Trump'ın ABD başkanı seçilmesinin ardından Twitter'da kullanılan göçmen karşıtı ve yabancı düşmanlığı içeren etiketlerden seçilmiştir. Çalışmanın örneklemleri, #MAGA (Make America Great Again), #BuildTheWall, #DeportThemAll, #NoRefugees, #AmericansFirst, #GodBlessPresidentTrump etiketlerinden seçilen beş adet tweetten oluşmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yeni Medya, Twitter, Dijital Nefret Söylemi, Eleştirel Söylem Analizi

Jel kodları: Y80, O3, O15, O2.

ABSTRACT

New media differs from traditional media in that it reaches a great many people within a very short time. In the first part of the study, the definitions concerning digital media are elaborated. What is so distinctive about it is accentuated through examples. Having analyzed the literature about digital media, the concept of digital hate speech is introduced. Revealing the social and political situations behind any hate speech is important so as to determine the problem and overcome it. Upon Donald Trump's presidency, racist and anti-immigrant remarks have accelerated in social media especially in Twitter through hashtags. People create a sense of community through retweeting such hashtags as #MAGA, #BuildTheWall, #DeportThemAll, #NoRefugees, #AmericansFirst, #GodBlessPresidentTrump. In this study, a critical discourse analysis of Van Dijk is employed in order to study these hashtags.

Keywords: New Media, Twitter, Digital Hate Speech, Critical Discourse Analysis

Jel Codes: Y80, O3, O15, O2.

1. GİRİŞ

Günümüz modern toplumlarında, gündelik hayatın her anı medya tarafından sarmalanmış vaziyettedir. Latince "araç", "aracı" anlamına gelen medium sözcüğünden türetilen medya kavramı, iletişim araçlarını/ iletişim ortamlarını ifade etmektedir. Bu iletişim ortamlarında üretilen her türlü içerik radyo, televizyon, internet, gazete gibi yazılı, görsel ve dijital araçlar ile dağıtılıp alıcılara iletilmektedir.

İnternetin günlük hayatın bir parçası haline gelmesiyle birlikte kitle iletişim araçları/ iletişim ortamları radikal bir değişime uğramıştır. Geleneksel medya olarak ifade edilen gazete, televizyon, radyo gibi araçlar, zaman ve mekân sınırlaması olan ve dolaysız iletişime olanak tanımayan araçlardır. Ancak internetin yaygın olarak kullanılmaya başlaması, zaman – mekân kısıtlaması olmadan doğrudan iletişimi mümkün kılmıştır.

2. YENİ MEDYADA NEFRET SÖYLEMİ

Yeni medyayı geleneksel medyadan ayıran en temel nokta kuşkusuz interaktif olmasıdır. Böylelikle geleneksel medyanın tek taraflı içerik aktarımı rafa kalkmış, içerik üretip paylaşma, iletişim ortamlarında aktif bir rol oynama herkes için mümkün olmuştur (Bulunmaz, 2015: 77). Yeni medyanın dijital kodlamaya dayanıyor olması ve aynı anda çok fazla verinin taşınmasına olanak tanınması onu geleneksel medyadan ayırmaktadır. “Dolayısıyla enformasyonun düzçizgisel iletiminden hipermetinselliğe geçilmiştir. Yeni medyanın etkileşimsellik özelliği, iletişim sürecine iletişim uzamında karşılıklılık veya çokkatmanlı iletişim olanağını kazandırmıştır.” (Binark, 2007: 21). Hipermetinsellik, ağ üzerindeki her türlü veriye ulaşılmasını, bunlar arasında dolaşılmasını olanaklı kılmaktadır. Geleneksel medyanın süzgecinden geçen sınırlı verilerin aksine, hipermetinsellik sayesinde hangi içeriğin seçileceği

kullanıcının kontrolü altındadır (Stromer-Galley ve Hall Jamieson, 2001: 177).

Zaman ve mekân sınırlamasının ortadan kalktığı, etkileşimsellik ve hipermetinselliğe dayalı bu yeni iletişim ortamları, her türden görüş ve düşüncenin üretilip paylaşılmasını, çok büyük kitlelere kadar ulaşabilmesini sağlamaktadır. Bu bağlamda yeni medya ve demokrasi ilişkisi karşımıza çıkmaktadır. Yeni medyanın katılımcı ve özgürlükçü yapısı, herkese kendi politik görüşünü ifade etme ve siyasi aktörlerle de doğrudan iletişim kurma imkânı sağlamaktadır. Kullanıcılar için siyasi aktörlerle arasındaki sınırları kaldıran yeni medya, siyasi aktörler açısından da tüm kullanıcılara hitap etme ve aynı zamanda tüm baskı ve çıkar gruplarının düşüncelerini öğrenme avantajı sağlamaktadır (McQuail, 2010: 144). Bu bağlamda siber uzayın yarattığı yeni kamusal alan, geleneksel medyanın üstbelirlenimci yapısı karşısında daha demokratiktir. Ancak bu alanda çeşitli etik problemler karşımıza çıkmaktadır. Bunlardan bazıları nefret söylemi, özel hayatın gizliliğinin ihlali, fikri mülkiyet hırsızlığı, bilgi kirliliğidir. Demokratik sistemlerde güvence altına alınan, doğal bir hak olan ifade özgürlüğünün nefret söylemlerini meşrulaştırma/maskeleyme aracı olarak kullanıldığını görülmektedir. İnternetin sağladığı anonimlik, katılımcılık, zaman ve mekân sınırsızlığı gibi imkanlar, bu alan üzerindeki denetimin zorluklarıyla birleşince, kullanıcılar ifade özgürlüğü adı altında kolaylıkla nefret söylemleri üretip yayabilmektedirler.

İfade özgürlüğü bağlamında tartışılmaya çalışılan nefret söylemi, bu çalışmanın ana sorunsallarından birini oluşturmaktadır. Nefret söylemlerini normalleştirmeye, nefret saikiyle işlenen suçları meşrulaştırmaya zemin oluşturacak şekilde ifade özgürlüğü temelinde bu konunun tartışılması, problem edilmesi gereken temel bir meseledir. Bu çalışmada nefret söylemi; çeşitli tanımlamalara yer verilerek kavramsal olarak tartışılmış, nefret söylemi

içeren iletilerin neler olduğu açığa çıkarılarak bu konunun normalleştirilmeden “hakkında konuşulur, tartışılır ve çözüm üretilir” hale gelmesine yönelik söylemler üretilmeye çalışılmıştır.

Nefret söyleminin üzerinde uzlaşmış, evrensel tek bir tanımı bulunmamasına karşın Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin 1997 yılında bu hususta almış olduğu tavsiye kararında yer alan tanım oldukça kapsayıcıdır. Buna göre;

“Nefret söylemi’ kavramı, ırkçı nefreti, yabancı düşmanlığını, Yahudi düşmanlığını veya azınlıklara, göçmenlere ve göçmen kökenli insanlara yönelik saldırgan ulusalcılık ve etnik merkezcilik, ayrımcılık ve düşmanlık şeklinde ifadesini bulan, dinsel hoşgörüsüzlük dâhil olmak üzere hoşgörüsüzlüğe dayalı başka nefret biçimlerini yayan, kışkırtan, teşvik eden veya meşrulaştıran her türlü ifade biçimini kapsayacak şekilde anlaşılacaktır” (Weber, 2009: 3).

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin yukarıda belirtilen tanımına ek olarak Kanada İnsan Hakları Mahkemesi, nefret mesajlarına yönelik on bir tane gösteren olduğunu saptamıştır. Bunların ilki, nefret mesajlarının güçlü tehdit özelliğine (*the powerful menace hallmark*) sahip olmasıdır. Nefret söyleminin yöneltildiği hedef gruba dair gerçek hikâyeler anlatılması yoluyla genellemeler yapılması yani mesajların gerçek hikâye özelliği (*the true story hallmark*) ikinci özellik olarak sıralanır. Yaşlılar, çocuklar ve savunmasızlar hedef grup olarak betimlenir ki; bu da mesajlarının yıkıcı özellikte (*the predator hallmark*) olduğuna işaret eder. Hedef grubun, sorunların kaynağı olarak damgalanması da nefret mesajlarına dair sıkça rastlanan bir örnektir (*the cause of society's problems hallmark*). Bu duruma yol açacak biçimde hedef grup, özcü bir biçimde doğuştan tehlikeli ya da suçlu olmakla stereotipleştirilir (*the dangerous or violent by nature hallmark*). Nefretin yöneltildiği bireylerin yükümlüklerini yerine getiremeyen (*the no redeeming*

qualities hallmark), insanlık dışı özelliklerle (*the sub-human hallmark*) tanımlanması da bu mesajların ayırt edici bir özelliğidir. Nefret söylemine maruz kalan grupların tarihte yaşamış olduğu trajik olayların önemsizleştirilmesi, kutlanması (*the trivialising or celebration of past tragedy hallmark*) hatta inkarı yoluyla nefret yeniden üretilmektedir. Nefret söylemlerinin şiddet eylemine çağrı özelliğine (*the call to violent action hallmark*) sahip olması ise (Akdeniz, 2009: 57) bu söylemlerin nefret suçuna nasıl evrilebileceğinin bir göstergesi durumundadır.

Her iki tanımda da görüldüğü gibi, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki yaygın kanı ve uygulamaların aksine, Avrupa'da nefret söylemine dair belli tanımlamalar ve kriterler belirlenmeye çalışılmıştır. Ülkelere göre değişen nefret söylemi tanımlamaları o ülkedeki demokrasi, azınlıklar ve göçmenlere yönelik bakış açılarının - esasında demokrasinin işleyişinin -bir tezahürü olarak yorumlanabilmektedir. Keyman (2013: 8)'in nefret söylemini çoğulcu toplumun en önemli sorunlarından ve toplum yönetiminin önemli boyutlarından biri olarak görmesi bu düşünceyi destekleyici niteliktedir.

Kamusal alanda söz söyleme ve üretme yeteneğinden yoksun bırakılan nefret söylemi mağdurları, o toplumda demokrasinin işleyişine dair bir resim çizmektedir. Mağdurların o gruba ait olduğu düşünülen özelliklere dayanarak yalnızlaştırılması; onların çoğunluk tarafından arzulanmayan niteliklerle damgalanması ve hedef grubun sosyal ilişkilerin dışında tutulması (Parekh, 2006: 214) gibi yollarla üretilen nefret söylemleri, kışkırttığı tahammülsüzlük ve hoşgörüsüzlükle nefret suçunun önünü açmaktadır (İnceoğlu ve Sözeri, 2012). Hedef gruba zarar verme ve hedef grubu yok etme, saf dışı bırakma, sessizleştirme ve pasifleştirme arzusu güden nefret söylemleri ile bir kişiye karşı yapılan saygısızlık, o kişiden hoşlanmama, yaptıklarını onaylamama ve o kişiyi küçük görme gibi eylemlerden farklıdır (Parekh,

2006: 214). Nefret söylemi medyada yeniden üretilen ayrımcılıklar arasında sonuçları bakımından en zarar verici olanıdır. “Çünkü nefret söylemi bugünü askıya alan ve geleceği öngörülebilir olmaktan uzaklaştıran, toplumun tek tek bütün bireylerine zarar verme yetisine sahip olan bir ayrımcılık üretimidir.” (Çelenk, 2009: 215)

Tanımlardan da görüleceği üzere, nefret söylemlerinin merkezinde ayrımcılık ve toplumsal önyargılar bulunmaktadır. Toplumda çok farklı ayrımcılık türü ve önyargı olabileceği düşüncesinden hareketle, nefret söylemlerine dair yapılan tanımlamaların çok geniş kapsamlı olabileceği belirtilmelidir. Nefret söylemini geniş bir spektruma yayılmış olumsuz bir söylem olarak değerlendiren Tarloch McGonagle (2001: 23)’a göre, nefret söylemi, “nefretten yola çıkarak nefreti teşvik etmeye varabilen, suistimale, aşağılamaya, hakarete, yermeye dayanan kelimeler ve sıfatlardan oluşan öte yandan da aşırı önyargılardan bağımsız olmayan bir söylem” dir. Nefret söylemini barındıran sözcükler de bu durumda ırkçı, cinsiyetçi, aşırı milliyetçi zihniyetlerin sonuçları olarak görülmelidir. Nefret söyleminin suç teşvik edici yanı bir kenara bırakılmadan söylemin kendisinin bir sembolik şiddet olduğunu vurgulamak gerekmektedir (Özarıslan, 2014: 66).

Bireyleri şiddete maruz bırakarak tehditkâr bir ortamda yaşamaya sürükleyen nefret söylemlerini toplumdaki ayrımcılık biçimlerini düşünerek belli sınıflandırmalar altında incelenebilir. Siyasal bir düşünceyi ve bu düşüncenin takipçilerini hedef alan nefret söylemi olarak “siyasal nefret söylemi”; kadınların cinsiyetlerinden dolayı ikincilleştirilip ötekileştirildiği “cinsiyetçi nefret söylemi”; farklı etnik grupları toplumun ötekisi, “düşman” olarak damgalayan “yabancılara ve göçmenlere yönelik nefret söylemi”; heteroseksüel kimlikler dışındaki LGBTİ kimlikleri hedef alan ve onları toplumda “sapkın” olarak nitelendiren “cinsel kimlik temelli nefret söylemi”; toplumdaki egemen inançların dışındaki inançlara yönelik gerçekleştirilen

“inanç ve mezhep temelli nefret söylemi” ve fiziksel ve zihinsel engellilere ya da bazı hastalıklara sahip kişilere yönelik üretilen nefret söylemi olarak toplumdaki ayrımcılık ve önyargılardan beslenen farklı nefret söylemleri bulunmaktadır (Binark ve Çomu, 2012). Ancak belirtilmelidir ki; bu ayrımcılık türleri keskin sınırlarla ayrılmış değildir. Göçmen karşıtı bir nefret söylemi aynı zamanda cinsiyetçi ve homofobik de olabilmektedir. Esas vurgulanması gereken; herhangi bir ifadenin belli bir ırka, topluluğu ya da gruba onların özelliği olduğu varsayılan sözcüklerle aşağılama ya da küçümseme içerecek şekilde saldırılmasıdır. Bir insanın ırkından, milliyetinden, cinsiyetinden ya da göçmen olma durumundan dolayı “hırsız”, “yalancı”, “ahlaki değerlerden yoksun”, “tembel” gibi kalıp yargılarla işaret edilmesi, aynı zamanda nefret söyleminin özcu bir temellendirmeye kurgulandığını göstermektedir.

Söylemlerin içeriğinde ayrımcılık ve önyargı belirgin biçimde görünse de, bireylerin değişmez ve sabit kimlikler içinden tanımlanarak nefret söylemlerine maruz bırakılması ifade özgürlüğü bağlamında da değerlendirilebilmektedir. Keyman (2013: 9)’ın da belirttiği gibi nefret söyleminde bulunanlar, söylemin muğlaklığını bir zırh olarak kullanarak eylemlerine meşruiyet kazandırmaya çalışabilirler. Nefret söylemini ifade özgürlüğü bağlamında düşünmeye çalışmak da böylesi bir anlayışın ürünü olarak ortaya çıkmaktadır.

Literatürde ifade özgürlüğü bağlamında da kimi zaman tartışılan ve popüler kültürde nefret söylemini meşrulaştırmak için kullanılan bu ikilem demokrasinin uygulanabilirliği açısından tehlikeli sonuçlara işaret edebilir. İfade özgürlüğü, demokrasinin işleyişini hedef aldığı anda özgürlük kavramını da yok edecek ölçüde kullanılır ve bu durumda nefret söyleminin oluşmasına neden olur (Fidaner, 2010: 8). Tarlach McGonagle’a göre, ifade özgürlüğü ve nefret söylemi bağlamında yapılan tartışmalar, nefret söyleminin ortaya çıktığı koşulları çözümlenerek yapılmalıdır.

İfadenin özünü, konuşmacının niyetini, ifadenin ortaya çıkışının toplumsal ve sosyo-kültürel bağlamını sorgulayan sorular sormak gerektiğini belirtmektedir.

Nefret söylemi kavramı literatürde uzun zamandır tartışılan bir kavramken yeni medyanın da etkisiyle *dijital nefret söylemi*, *online nefret*, *çevrimiçi nefret*, *siber nefret* gibi kavramlar oluşarak nefret söylemi yeni medya bağlamında da tartışılmaya başlanmıştır. Yeni medyanın nefret dilinin geleneksel medyaya göre farklılaşan yönleri ve bu söylemleri ortaya çıkaran toplumsal ve siyasal belirlenimleri tanımlama çabası, içinde bulunduğumuz dijital çağı anlama noktasında da yol gösterici olacaktır.

Chip Berlet (2000), 1983 yılında bir ilan afiş sistemiyle siyahiler ve Yahudilere yönelik suçlamalar içeren makaleler yayınlanmasının ardından nefretin online olduğunu belirtmektedir. Ancak Web 2.0'ın ortaya çıkışıyla siber uzamdaki nefret, dijital nefret olarak artık daha sık karşılaştığımız bir olgu olarak belirmeye başlamıştır. Web 2.0 ile birlikte dijital nefret söylemini üretenler artık kullanıcılarının sitelerini ziyaret etmesini beklemeksizin izleyicilerine çeşitli ve farklı yollardan ulaşmaya başlamışlardır.

Dijital nefret söyleminin tarihselliğine değin farklı bir görüş de Margaret Duffy'ye aittir. Duffy (2003:292), 1985'te bir grubun Commodore 64 bilgisayarı ve telefon modemi aracılığıyla Neo Naziler gibi ırkçı grupların elektronik ilan afişlerinden mesajlar indirerek üyeleriyle iletişime geçtiğini ve böylece nefret söylemini internet üzerinden ilk kez yaymaya başladıklarını belirtmektedir. Teknolojik olarak çok sofistike olmayan bu eylemi, 1995'te ilk Neo Nazi grubunun web sitesinin oluşturulması izlemektedir. 1998'e gelindiğindeyse 200'den fazla aktif nefret grubunun olduğu tespit edilmiştir.

Yeni medya aracılığıyla yaygınlık kazanan çevrimiçi nefret, “belirli bir gruba yöneltilmiş nefret içerikli ve ayrımcı mesajların sosyal ağlarda veya bu amaçlarla kurulmuş web sitelerinde paylaşılması; ayrımcı ve hedef gösteren içerikler

barındıran oyunların tasarlanması, video ve podcast yayınlarının yapılması; e-posta gruplarının kurulması ve nefret söyleminin bu yolla yaygınlaştırılması” olarak tanımlanabilir (Kuş, 2016: 102). Anti-Defamation League tarafından yapılan siber nefret tanımı ise “Yahudi karşıtı, ırkçı, bağnaz ve aşırı görüşleri içeren mesajları yaymak için herhangi bir elektronik iletişim teknolojisini kullanmak” şeklindedir.

UNESCO (2015) yaptığı dijital nefret söylemi tanımıyla dijital nefretin diğer nefret söylemlerinden farkını “kalıcılık (*permanence*)”, “gezginlik (*itinerancy*)”, “anonimlik (*anonymity*) ve “ulusötesilik (*transnationality*) özellikleri bağlamında tartışır (Jubany ve Roiha, T.Y.: 6-7). Dijital nefret söyleminin bu özelliklerle tanımlanmasının nedeni; dijital ya da diğer adıyla yeni medya teknolojilerinin geleneksel medyadan farklılaşan boyutları ile ilgilidir.

3. ÖRNEKLEM

Çalışmada, Amerika Birleşik Devletleri'nde yükselen ırkçılık ve yabancı düşmanlığına paralel olarak Twitter'da yabancı ve göçmenlere yönelik nefret söylemleri belirli etiketler üzerinden analiz edilmeye çalışılacaktır. Çalışmada eleştirel söylem analizi yöntemiyle incelenecek olan tweetler başkanlık seçimleri sürecinde ve Donald Trump'ın ABD başkanı seçilmesinin ardından Twitter'da kullanılan göçmen karşıtı ve yabancı düşmanlığı içeren etiketlerden seçilmiştir. Çalışmanın örnekleme, #MAGA (Make America Great Again), #BuildTheWall, #DeportThemAll, #NoRefugees, #AmericansFirst, #GodBlessPresidentTrump etiketlerinden seçilen 5 tweetten oluşmaktadır. Seçilen etiket ve örnek metinler yapılan ön araştırmalar sonucunda belirlenmiş, söz konusu etiketleri kullanarak paylaşım yapan herkese açık hesaplardan seçilmiştir. Yabancı karşıtlığı içeren bu etiketler ile birlikte pek çok paylaşım yapılmış, yabancı düşmanlığına tepki gösteren kişiler de bu etiketleri kullanmıştır. Sadece etiketin kullanılması da nefret söyleminin yeniden

üretilmesine neden olduğu için söz konusu etiketler uzun süre Twitter gündeminde kendisine yer bulmuştur

ABD’de özellikle 2017 başkanlık seçimleri sürecinde artan nefret söylemleri; yabancıları sınır dışı etme, Meksika sınırına duvar örülmesi, beyaz ırkın üstünlüğü gibi ırkçı ve yabancı düşmanlığı içeren etiketler aracılığıyla yayılmıştır. Twitter üzerinden belirtilen etiketler üzerinden üretilen söylemin iktidarla ilişkisini kurmak amacıyla eleştirel söylem analizi yöntemi kullanılacaktır. Söylemin toplumsal bağlamından ayrı tutulamayacağı göz önünde bulundurulduğunda, özellikle Trump’ın başkan seçilmesiyle gelişen tarihselliğin de söylem, iktidar ve ideoloji ilişkilerinin kurulmasında öneminin olduğu anlaşılacaktır. Söylemin yalnızca metinden ibaret olmadığını; bağlamı da dikkate almak gerektiğini belirten van Dijk’in (2008: 4) görüşünden hareketle, artan nefret söylemlerine meşruiyet kazandıran ve bu söylemleri yeniden üreten Trump’ın seçim zaferiyle gelen başkanlık dönemi üzerinde durulması anlamlı olacaktır.

Trump’ın seçim vaatleri ve seçim zaferi sonrasındaki konuşmaları dikkate alındığında, “göçmen karşıtı ve yabancı düşmanı” söylemlerinin göz ardı edilemeyeceği açıktır. Göçmenlerin ve yabancıların “düşman” olarak damgalanmasıyla yaratılan “öteki” kimlikler, “elitler ve saf halk” gibi homojen olduğu düşünülen kategoriler üzerinden inşa edilen dikotomiler ve geçmişte duyulan özlem gibi belirleyici özelliklerle tartışılan popülizm kavramı üzerinden bu dönem anlamlandırılabilir. Popülizme dair kuramsal anlamda yapılmış ilk çalışma, 1967’de Londra Ekonomi Okulu’nda “Popülizmi Tanımlamak” (*To Define Populism*) adıyla yapılan konferansta sunulmuş bildirilerdir. Konferanstan iki yıl sonra Ghita Ionescu ve Ernest Gellner tarafından derlenen kitapta popülizm “dünyaya dadanmış bir hayalet” olarak tasvir edilmiştir (Müller, 2016: 7-10). Yaklaşık yarım asır önce bu şekilde betimlenen kavramın belki de ilk kez bu kadar canlı ve dünyanın her yerince ortaya

çıkabilecek bir “tehdit” unsuruna dönüştüğü halen görülmektedir. Popülizmi tanımlamanın güçlüğü halen devam etse de, popülizmin içinde yaşanan çağı etkileyen bir söylem, ideoloji ya da hareket olduğu düşüncesi sağ popülist partilerin yükselişte olduğu günümüzde etkinliğini sürdürmektedir. Trump’ın Meksika sınırına duvar örülmesi (#BuildTheWall) göçmenlerin sayılarının sürekli arttığı düşüncesinden hareketle göçmen sayısının azaltılması ve hatta hiç olmaması (#NoRefugees) ve böylelikle ülkenin sınırlarının “geri alınması” söylemleri üzerinden geliştirilen popülist tarzın Trump’ın söylemlerinin temelini oluşturduğu görülebilir. ABD başkanının Amerika’yı yeniden büyük bir ülke yapma arzusu aynı sözcüklerden oluşan Make America Great Again (#MAGA) etiketinin oluşmasını etkileyebilmiştir. Vaat ettikleriyle göçmen karşıtlığını ve İslamofobiyi kışkırtan Trump, “tüm Müslümanları kayıt altına alma” ve “yasa dışı göçmenleri sınır dışı etme” (#DeportThemAll) söylemlerinde de bulunmuştur. Homojen ve değişmez bir toplum yapısı tasavvur eden bu söylemsel inşada (Taggart, 2004: 274) göçmenleri, yabancıları, Meksikalıları ve Müslümanları dışlayan bir saf Amerikalılık öne çıkarılır (#AmericansFirst). Literatürde popülizmin kimi zaman da, karizmatik bir lider tarafından kitleleri harekete geçirmek için kullanılan bir strateji olduğu vurgulanmaktadır. Başkan Trump’ın bir lider olarak kutlandığı ve kutsandığı popülist retoriğinin bir tezahürü olarak #GodBlessPresidentTrump etiketi görülmektedir.

4. YÖNTEM

Yeni medya araçlarından biri olan Twitter adlı sosyal ağda, nefret söyleminin hangi söylemsel pratiklerle yeniden üretildiğini ortaya çıkarmayı amaçlayan bu çalışmada, söylem çözümlemelerinin kavramsal çerçevesini daha anlaşılır kılmak için öncelikle medya, iktidar ve dil ilişkilerine kısaca değinmek gerekecektir. İktidarın dil

ile olan ilişkisini temel bir önerme kabul eden dilbilimci Teun van Dijk'ın eleştirel söylem analizinden yola çıkılarak ırkçılık, göçmen karşıtlığı ve yabancı düşmanlığı temaları etrafında, genelleme, normalleştirme ve ötekileştirme gibi nefret söyleminin belli işlevleri aracılığıyla yeni hakikat rejimleri inşa edildiğine dikkat çekilecektir.

Althusser ideoloji ve iktidar ilişkilerinin çözümlemesini yapmakta, “ebedi” olarak nitelendirdiği ideolojinin nasıl bu kadar kuşatıcı, günlük hayatın bu denli içinde olduğunu ortaya çıkarmaya yönelmektedir. Toplumsal formasyonun yeniden üretilmesini sağlayan ideoloji, zora başvurmaman, ikna süreçlerini içeren bir kavramdır. Ekonomik yapı meşruiyetini ve sürekliliğini sağlamak için bir hukuki düzene ve siyasal yapıya ihtiyaç duyar. Siyasal yapı devlete karşılık gelir ve bu noktada Althusser devletin iki unsurunu belirler: Devletin Baskı Aygıtları (DBA) ve Devletin İdeolojik Aygıtları (DİA). “İdeolojik yapı”yı oluşturan DİA ise, ayrı ayrı ve çok sayıdadırlar. İdeolojik yapı; dini, öğretimsel, ailevi, hukuki, siyasal, sendikal, kültürel DİA’ları ve haberleşme (medya) DİA’larını içerir (Althusser, 1994: 18-27). Doğduğu andan itibaren, hatta doğumundan önce, bireyi kuşatan DİA’ların tek ve ortak amacı sömürü ilişkilerinin yeniden üretimini ve sürekliliğini sağlamaktır. İdeolojilerin günlük hayatın içine bu kadar yerleşmesi, gündelik pratiklerin vazgeçilmez unsurları haline gelmeleri ve “maddileşmeleri” DİA’lar yoluyla gerçekleşmektedir. Geleneksel medyada ideolojiyi taşıyan haber iken, yeni medyada kullanıcıların üretip paylaştıkları içeriklerdir. Althusser’in ideoloji çözümlemesinde “özne kategorisi” önemli bir yerde durur. Somut bireyleri öznelere dönüştüren her ideoloji, onlara seslenerek onları şekillendirir. Althusser’in “öteki” tarafından “seslenilerek” konumlandırılan öznelere ile söylem kavramı arasında bir ilişki söz konusudur. “Bireyler, söylem vasıtasıyla öznelere olarak çağırılırlar; ideoloji, söz konusu söylemler vasıtasıyla kurulan toplumsal kategorilerin (sınıflar,

gruplar, vb.) çıkarlarını ifadelendirmekte yetersiz kalan belirli söylem biçimlerini temsil eder.” (Purvis ve Hunt, 2014: 20). Althusser’in ideoloji çözümlemesinin söyleme doğru bir açılım gerçekleştirdiği söylenebilir.

Twitterde dolaşıma giren nefret söylemlerinin oluşturduğu hakikat rejimini anlayabilmek için, Fransız düşünür Michel Foucault’nun söylem ve iktidar kavrayışlarından yararlanmak gerekecektir. İdeoloji kavramını eleştirerek, ideolojinin karşısına söylem kavramını koyan Foucault,ideoloji kavramına ihtiyatlı yaklaşılması gerektiğini belirtmekte, üç nedenden dolayı bu kavramı eleştirmektedir. Bu nedenler; “...ideoloji nosyonu hakikat olduğu varsayılan başka bir şeyle daima potansiyel bir karşıtlık durumunda yer alır. ...ideoloji kavramının, sınırlanmaz kaçınılmaz olarak, bir tür özneye göndermede bulunmasıdır. ...ideoloji onun altyapısı, maddi, ekonomik belirleyicisi, vb. işlevi gören bir şey karşısında ikincil düzeydeki bir konumda yer alır.” (Foucault, 2005: 69). Belli hakikat rejimlerini sürdürülebilir kılmak için iktidara ihtiyaç duyulduğunu belirten Foucault, iktidarı oluşturmanın en önemli yapı taşının bilgi üretimi olduğunu belirtir; öznenin merkeze alındığı bir iktidar analizi değil; belli öznellik biçimlerini ortaya çıkaran söylemlerin incelenmesi yoluyla yapılacak bir analizi önemser. Çünkü söylem olmadan öznellik üretilemez. Bir metin olarak baktığımız Twitterde çok farklı öznellikler olduğu ve esasında bu öznellikleri mümkün kılan söylemsel inşaya bakmak gerektiği noktasında Foucault’nun

kavramsallaştırmalarından yararlanılacaktır. Göçmen karşıtı, yabancı düşmanı tweetler atan kullanıcılar, bu bağlamda bir öznelliğe işaret edecektir. Bu öznelliklerin ürettiği hakikatler de, Foucaultcu bir iktidar anlayışı ile sorgulanacaktır. Hakikat, “doğru kabul edilebilecek sözceleri her an ve herkesin dile getirmesini sağlayan prosedürler bütünü” olarak tanımlandığında, hakikat üretimlerinin iktidar mekanizmalarından ayrı düşünülmemeyeceği görülecektir (Foucault,

2007: 176). Foucault, burada bir televizyon spikeri ya da radyo sunucusunu örnek verir. Bu kişilerin iletildiği herhangi bir bilgi, başka kişiler tarafından duyulduğu anda hakikat olarak işlemeye başlar. Yabancılara ve göçmenlere yönelik ayrımcı söylemlerin sürekli üretildiği yeni medya ortamında, bu iletiler hakikat olarak işlemeye ve bir yerden sonra da normalleştirilerek kabul edilmeye başlar. Bilginin içselleştirilmesi ya da normalleştirilmesi, söylemin rıza üretme işleyişiyle ilgilidir. Dışlama, sınırlama ya da uyumlu hale getirme yöntemleriyle söylemsel bir inşa hazırlanır.

Bu söylemsellikleri mümkün kılan iktidarın daha doğru bir ifadeyle iktidar tekniklerinin nasıl tanımlandığı önemlidir. Foucault'nun iktidar anlayışında, “devlet aygıtının işleyişine bağlı tahakküm etkilerinden”, “ya bunu yaparsın ya da seni öldürürüm.” “kaba tahakkümünden” başka mikro alanlara işaret eden hayatın kılcal damarlarına dek işlemiş başka iktidar biçimleri, iktidar ağları mevcuttur (2005: 32). Yeni medyanın özgürlükçü yanını vurgulamak için belirtilen adem-i merkeziyetçi iletişim yapısı, diğer taraftan internetin online nefretin hüküm sürebileceği kötücül bir mekana (*hostile space*) nasıl dönüşebileceğinin de işaretlerini gösterir (Keats Citron, 2014). Nefret söylemlerinin rahat, denetimsiz ve serbestçe dolaşmalarına imkân sağlayan bu iletişim

yapısı, Foucault'un deyişiyle çoklu, mikro iktidar ağlarına yol açabilir. Ortalama bir kullanıcıya da içerik üretebilme/yaratabilme (*user generated content-user created content*) imkânı veren yeni medya aracılığıyla (Çomu, 2010: 147) her birey kendi iktidar alanını da böylelikle kurgulamış olmaktadır.

5. ÖRNEK METİNLERİN ANALİZİ

Çalışmada göçmen karşıtlığı içeren altı adet etiket Twitter arama çubuğuna yazılmış, söz konusu etiketlerle yapılan paylaşımlar içerisinde seçilen beş tweet van Dijk'in eleştirel söylem analizi yöntemiyle incelenmiştir. Örnek tweetler mikro ve makro olmak üzere iki aşamalı analiz edilmiştir. Mikro yapıda alt başlıklar olarak sözcük seçimi, cümle yapıları, cümleler arasındaki nedensellik ilişkisi ve retorik çözümlemelere; makro yapıda ise tematik ve şematik yapıların analizine yer verilmiştir. “Dilin kullanımı, söylem, sözlü etkileşim ve iletişim toplumsal düzenin mikro düzeyine aittir. İktidar, tahakküm ve toplumsal sınıflar arasındaki eşitsizlik tipik olarak analizin makro düzeyine ait terimlerdir” (van Dijk, 2001: 354). Örnek metinlerin önce tablo formatı gösterilmiş, ardından mikro ve makro düzey analizlerine yer verilmiştir.

Tablo 1: Örnek 1

Etiketler	#norefugees #BuildTheWall #everify
İçerik	You can't bring uncivilized 3rd World ppl to a civilized 1st world. The 1st world will quickly collapse. #norefugees #BuildTheWall #everify
Yanıt	0
Retweet	0
Beğeni	0
Takipçi sayısı	7.829 (29.10.2017 tarihinde mevcut olan takipçi sayısı)

Mikro Yapı Analizi: Örnek tweette sözcükler kelime anlamıyla kullanılmış, herhangi bir metafora yer verilmemiştir. İki cümleden oluşan iletide cümleler arası nedensellik ilişkisi uygar olup olmama

bağlamında kurulmuş; uygar olmayan üçüncü dünya ülkelerinden gelecek insanların uygar birinci dünyayı yıkacağı düşüncesi belirtilmiştir. İletide üçüncü dünya ülkelerinde yaşayan insanların neden

uygar olmadığına ilişkin herhangi bir kanıt sunulmamaktadır.

Makro Yapı Analizi: 22 Eylül 2017 tarihli iletiye #norefugees etiketinin aranması sonucu ulaşılmıştır. Kullanılan diğer etiketler de göçmen karşıtlarının Twitter’da üretip dolaşıma soktuğu ve binlerce kişi tarafından kullanılan göçmen karşıtı, ırkçı söylemlerdir. İleti “üçüncü dünya ülkelerinin” uygarlıktan yoksun olduğu, “birinci dünya” uygarlığının göçmenler tarafından yıkılacağı şeklindeki “olumlu kendini sunma- olumsuz ötekini sunma”nın abartılı bir şekilde ifade edilmesini içermektedir (Van Dijk, 2003: 93).

İletinin şematik yapısına bakıldığı zaman kullanılan anlatım dilinin aşağılayıcı olduğu görülmektedir. Uygarlık “birinci dünya ülkelerinde” yaşayan insanlara özgülennmekte, geri kalan insanlar “uygar olamayan ötekiler” olarak karşımıza

çıkılmaktadır. Az gelişmiş ülkeler ve bu ülkelerin yurttaşları ile ilgili kalıplaşmış önyargılar ve örtük ırkçılık uygar-uygar olmayan ayrımında kendini göstermektedir.

Gelişmiş-gelişmemiş, uygar-ilkel gibi önceden belirlenmiş dikotomiler üzerinden söylem inşa etmek aynı zamanda, popülist retorikle de uyumludur. Karmaşık meseleler, tüm yapısal, sosyal, kültürel ve siyasal boyutları önemsizleştirilerek basitleştirilir. Uygar olmayan ülkelere gelen insanlar yüzünden, Amerika’nın canlı ekonomisinin birden düşüşe geçeceği, ülkenin sefaletle yüz yüze geleceği gibi korku unsurlarını da barındıran bu söylem, gizil biçimde “ihtişamlı, geçmişin parlıtısını barındıran bir Amerika” özlemine ve bu nostaljik duyguya seslenir. Göçmenler olmazsa, bu ülkenin “esas sahipleri”yle Amerika’nın yeniden eski günlerine döneceğinin müjdesi örtük biçimde bir mesaj olarak iletilir.

Tablo 2: Örnek 2

Etiketler	#DeportThemAll
İçerik	We Need To STOP Importing Trash..They Come To OUR Country And Sue For Being Offended #DeportThemAll (İlişik haber: MUSLIMS DEMAND ANONYMITY AS THEY SUE CALIFORNIA CAFÉ)
Yanıt	1
Retweet	4
Beğeni	4
Takipçi sayısı	6.375 (29.10.2017 tarihinde mevcut olan takipçi sayısı)

Mikro Yapı Analizi: İkinci örnekte göçmenler “çöp” olarak nitelendirilmekte, göçmenlere hakaret edilmektedir. Bazı sözcüklerin büyük harflerle ve koyu renkle yazılması cümlelerin vurgusunu bu kelimelere çekmektedir. İki cümleden oluşan iletide cümleler arasında nedensellik ilişkisi bulunmamaktadır. Göçmenlerin neden “çöp” olduğu belirtilmemiştir.

Makro Yapı Analizi: 11 Eylül 2017 tarihinde paylaşılan iletiye #DeportThemAll etiketinin aratılmasıyla ulaşılmıştır. İletiyeye ilişkin olarak paylaşılan haber üzerine ilgili tweet paylaşılmıştır. Söz konusu haberde Müslüman kadınların kafeyi dava etmesine duyulan öfke açıkça görülmekte, tüm göçmenler hedef alınarak

hepsinin sınır dışı edilmesi istenmektedir. İleti tüm göçmenlere karşı hakaret ve sınır dışı talebi içerdiği için nefret söylemi olarak değerlendirilmektedir.

İletinin dili hakaret edici ve ötekileştiricidir. Büyük harfle yazılan “our (bizim)” sözcüğü, biz-onlar kutuplaşmasını açıkça ifade etmekte, göçmenleri ötekileştirmektedir. İleti içerdiği “bizim ülkemize gelip bize dava açıyorlar” anlamıyla “biz”i kurbanlaştırmaktadır. Temel insan haklarından biri olarak dava açmak, göçmenlere “bahşedilmemesi” gereken bir hak olarak anlaşılmaktadır. Müslüman bir kimliğe sahip göçmen bir bireyin Kaliforniya’daki bir kafeye dava açması, ülkedeki çoğunluğun “tahammül”

sınırlarını aşmış bir eylem olarak değerlendirilmektedir. Göçmenlerin “çöp” e benzetilmesi, onların temel insan haklarından mahrum olmalarını meşrulaştırmakla birlikte onları edilginleştirmekte ve onları işe yaramaz herhangi bir nesne olarak damgalamaktadır.

Tablo 3: Örnek 3

Etiketler	#BuildTheWall #NoDACA #NoAmnesty #DeportThemAll
İçerik	We are importing men who are raping & assaulting our women. #BuildTheWall #NoDACA #NoAmnesty #DeportThemAll (İlişik haber: Teens charged with kidnapping, raping classmate)
Yanıt	9
Retweet	38
Beğeni	33
Takipçi sayısı	15.996 (29.10.2017 tarihinde mevcut olan takipçi sayısı)

Mikro Yapı Analizi: Üçüncü örnekte sözcükler anlamı dışında kullanılmamış, herhangi bir metafora yer verilmemiştir. Ancak bazı sözcüklerin koyu renkle yazılması vurguyu cümlenin o kısmına çekmektedir. Tek cümleden oluşan iletide nedensellik ilişkisi bulunmamaktadır. İletiyeye ilişik olarak paylaşılan haber, iletiyi paylaşan kişi tarafından önermesine kanıt olarak gösterilmektedir.

Makro Yapı Analizi: 22 Eylül 2017 tarihli iletiyeye #BuildTheWall etiketi aratılarak ulaşılmıştır. İlişikteki haber üzerine paylaşılan ileti, tüm göçmenleri hedef alarak “tecavüzcü” olarak nitelendirmekte ve hepsinin sınır dışı edilmesini istemektedir.

İletinin dili suçlayıcı ve ötekileştiricidir. ABD içerisindeki tüm erkek göçmenler tecavüzcü olarak damgalanmaktadır. “Our women” sözcük grubu ile kadınlar kurbanlaştırılıp, biz-onlar ayrımı pekiştirilmektedir. Kadınların tecavüze, cinsel saldırıya uğradığı ataerkil düzen göz ardı edilerek, kadınların yaşadığı ayrımcılığın failleri olarak bir grup göçmen erkek sorumlu tutulmuştur. Cinsiyet ayrımcılığının bir etnisiteye özgülenemeyecek kadar politik bir mesele olduğu, eril iktidar ağlarının sorgulanması

gerekliliğinden kaçınılmıştır. Kadınlar sözcüğünün önüne bizim sahiplik zamirinin eklenmesi ise korumacı ataerkil zihniyetin bir ürünü olarak karşımıza çıkmaktadır.

İletide kullanılan etiketlerden #BuildTheWall ilk olarak Donald Trump’ın ABD-Meksika sınırına duvar örülmesi söylemleriyle gündeme gelmiş, 2016 başkanlık seçimlerinde yürüttüğü seçim kampanyasında da kullandığı bu söylem Twitter gündeminde söz konusu etiketle kendine yer bulmuştur. Ağırıklı olarak göçmen karşıtlığı, yabancı düşmanlığı ve ırkçılık içeren iletiler bu etiket altında toplanmıştır. Benzer şekilde #NoDACA etiketi kullanılarak nefret söylemi içeren iletiler paylaşılmaktadır. Barack Obama’nın başkanlığı döneminde uygulanan DACA (Deferred Action for Childhood Arrivals) göçmen politikası eleştirilerek göçmenlere karşı saldırgan ifadeler kullanılmaktadır. DACA’dan yararlanan bu bireyler ülkedeki cinayet, tecavüz ve insanlığa karşı işlenen tüm suçlardan sorumlu tutulmakta ve tehditkâr bir söylemle aşağılanmaktadır. Aynı etikette bir kullanıcının #DACAmales olarak göçmenleri hayvanlaştırdığı ve dolayısıyla kötü muameleye maruz kalmalarını kışkırttığını ve mevcut durumlarını da böylelikle meşrulaştırdığı görülmektedir.

Tablo 4: Örnek 4

Etiketler	#GodBlessPresidentTrump
İçerik	@GenJohnFKelly @realDonaldTrump @POTUS God Bless You Sir. We must purge muslim brotherhood & communist traitors from our shores,our government,our schools. #GodBlessPresidentTrump
Yanıt	28
Retweet	7
Beğeni	22
Takipçi sayısı	6.767 (29.10.2017 tarihinde mevcut olan takipçi sayısı)

Mikro Yapı Analizi: Dördüncü iletide sözcükler anlamı dışında kullanılmamış, ima veya metafora yer verilmemiştir. İleti tek cümleden oluşmakta, nedensellik ilişkisi bulunmamaktadır.

Makro Yapı Analizi: 22 Ekim 2017 tarihli iletiye #GodBlessPresidentTrump etiketinin aratılmasıyla ulaşılmıştır. İleti sosyal ağların sağladığı doğrudan iletişim imkânının bir sonucu olarak direkt olarak siyasi aktörlere gönderilmiştir. İletinin ABD başkanı Donald Trump'ın eylem ve söylemleri üzerine paylaşıldığı anlaşılmaktadır. İslam inancına sahip kimselerden ve “komünist hainler”in tasfiyesi anlamı taşıyan ileti, inanç ve ideolojisinden dolayı belirli kişi ve grupları

hedef gösterdiği için nefret söylemi olarak değerlendirilmiştir.

İletinin dili ötekileştirici ve ayrıştırıcıdır. Biz-onlar ayrıştırması inanç ve vatanseverlik/hainlik üzerine temellendirilmiştir. İnanç dayalı ayrıştırmanın geri planında dünyanın her yerinde gerçekleştirilen terörist saldırılara duyulan öfke yer almakta, bu öfke genelleştirilerek aynı inancı paylaşan herkese yöneltilmektedir. İdeolojik temelli damgalama ise ABD- SSCB arasında uzun yıllar devam eden soğuk savaş dönemi ve bu dönemde yapılan antikomünist propagandalara dayandırılabilir. Dolayısıyla ileti sahibi bu kişi veya grupları ötekileştirici bir söylem geliştirirken söz konusu tarihsel bağlamı kullanmaktadır.

Tablo 5: Örnek 5

Etiketler	#AmericansFirst #TrumpTrain #MAGA #MASA
İçerik	Illegals and refugees receive better healthcare than the brave men and women protecting our country. #AmericansFirst #TrumpTrain #MAGA #MASA
Yanıt	0
Retweet	1
Beğeni	1
Takipçi sayısı	98 (29.10.2017 tarihinde mevcut olan takipçi sayısı)

Mikro Yapı Analizi: Sonuncu örnek iletinin sözcük seçimine bakıldığı zaman metafora rastlanmamaktadır. Tek cümleden oluşan iletide nedensellik bağı yoktur. Kanıt niteliğinde herhangi bir haber veya fotoğraf yer almamaktadır.

Makro Yapı Analizi: 4 Haziran 2017 tarihli iletiye #AmericansFirst ve #MAGA etiketleri aratılarak ulaşılmıştır. Göçmenlerin askerlerden daha iyi sağlık

hizmeti aldığını ifade eden ileti Amerikan vatandaşlarının öncelikli olmasını talep etmekte, örtük olarak “biz daha iyisini hak ediyoruz” anlamı taşımaktadır.

İleti sahibi ayrıştırıcı ve ötekileştirici bir dil kullanmaktadır. Olumlu kendini sunma – olumsuz ötekini sunma stratejisini kullanarak, askerler “ülkeyi koruyan cesur erkek ve kadınlar olarak nitelenirken,

göçmenler “illegal” olarak nitelendirilerek suçlaştırılmaktadır.

6. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Yeni medya araçlarının kullanıcılara sunduğu sınırsız, özgür ortam, anonim olabilme gibi avantajlar, kolayca ifade özgürlüğü kapsamından çıkıp nefret söylemlerine evrilebilmektedir. Twitter sosyal ağında paylaşılan her ileti, yanıtlama, beğeni ve retweet özellikleri sayesinde pek çok kullanıcıya ulaşabilmekte, kullanılan etiketlerle kitleselleşme potansiyelini artırmaktadır. Aynı zamanda takipçi sayısı da kullanıcıların sosyal medyada kanaat önderi gibi hareket etmelerine olanak vermektedir. Seslenilen kitle büyüdükçe, paylaşılan her türden görüşün etki alanı da artmaktadır. Sosyal medya önderlerinin, tıpkı Foucault'nun televizyon spikeri örneğinde olduğu gibi, paylaştıkları iletiler başkaları tarafından görüldüğü andan itibaren hakikat olarak işlemeye başlar. Sosyal medyada nefret söylemine karşı tavır takınan kullanıcıların da, söz konusu iletilere yanıt vermek veya söz konusu etiketleri kullanarak eleştirilerde bulunmak gibi bir yöntem izledikleri gözlemlenmiştir. Ancak kullanılan bu yöntem nefret söyleminin daha fazla kitleye ulaşmasına ve yeniden üretilmesine neden olmaktadır.

Çalışmada incelenen örneklerde de açıkça görüldüğü gibi sosyal ağlar nefret söyleminin üretilip yayıldığı odak noktaları haline gelebilmektedir. Bunun en önemli nedenlerinden biri sosyal ağlar üzerinde hukuksal denetim mekanizmalarının yetersizliğidir. Tweeterda yayılan nefret söylemlerinin ifade özgürlüğü bağlamında meşrulaştırılma çabası da hukuksal denetimi zorlaştırmaktadır. Çalışmada göçmen gruplara yöneltilen nefret söylemleri, mağdurların en temel haklarını elinden alacak bir toplumsal yapıya yol açabilecek potansiyelleri taşımaktadır. Yeni medyada üretilen sembolik şiddet, toplumsal anlamda somut karşılıklara yol açabilmektedir. Bu durum nefret söylemlerinin yayılması için uygun bir

zemin yaratmakta, aşırı milliyetçilikten beslenen aşırı sağ, neo Nazi, zenofobik örgütlerin taraftar toplama faaliyetlerine de olanak tanımaktadır. Bu durum, nefret söylemi mağdurlarının yaşama hakkını dahi elinden alabilecek suçlara evrilme potansiyelini de beraberinde taşımaktadır.

Sabit ve değişmez kimlikler olarak kurgulanan biz ve onlar ayrımı, atılan tweetlerde görünürlük kazanmaktadır. Ayrımcılık ve önyargı yüklü “öteki” imgesiyle beraber göçmenler, çalışmada analiz edilen tweetlerde nefret söyleminin mağdurları olarak karşımıza çıkmaktadır. “Eğitimsiz, ahlaki değerlerden yoksun, sağlık hakkı ve dava açma hakkı gibi temel insani haklardan dahi yoksun olması gereken göçmenler”, Amerika Birleşik Devleti'nin “esas” sahibi bireylerin ülkesini işgal eden bir “düşman” kategorisi içinde konumlandırılmıştır. Bunun sonucunda herhangi bir toplumsal, ekonomik ya da siyasal sorunun sorumlusu olarak göçmenler rahatlıkla hedef gösterilmektedir. Homojen bir “biz” öznesi üzerinden göçmenlerin karşısında birincil statüde konumlandırılan “gerçek” Amerikalılar ise bu sorunları Tweeterda yeniden ürettikleri nefret söylemleriyle kalıcı ve herkesin izleyebileceği bir şekle büründürmektedir. Popülist retorikte sıkça ifade edilen güçlenme ve kaybedileni geri alma (Balta, 2016) söylemleri de bu bağlamda karşımıza çıkmaktadır. İşsizliğin, ekonomik sorunların, tecavüzün olmadığı ABD geçmişinin tekrar canlandırılabilmesi için göçmenlerin olmadığı bir ülke kurmanın aciliyeti sürekli vurgulanır.

İslamofobik, cinsiyetçi ve göçmen karşıtı söylemlerin çalışmada seçilmiş etiketler üzerinden yeniden dolaşıma sokulduğu fikri çalışma boyunca ortaya konulmuştur. Dijital nefret söylemlerinin her an yeniden üretilebilir olduğu dijital çağda, yine dijital çağın sağladığı olanaklardan yararlanarak çözüm önerileri geliştirilmesi gerekmektedir. Bu nedenle, yeni medya aracılığıyla yeniden üretilen nefret söylemlerinin gündelik hayatlarımızın bir yansıması olduğunu düşündüğümüzde, dijital nefreti hukuksal bağlamda

yargılanabilir olacak şekilde tanımlamak ve gündelik hayatı da dönüştürmeye olanak sağlayabilecek bir potansiyel olarak

eleştirel medya okuryazarlığının dikkate alınması önem teşkil etmektedir.

KAYNAKÇA

- AKDENİZ, Y. (2009). Racism on the Internet, Council of Europe Publishing, Strazburg.
- ALTHUSSER, L. (1994). İdeoloji ve Devletin İdeolojik Aygıtları, (Çev.) ALP, Y. Ve ÖZİŞİK, M., İletişim Yayınları, İstanbul.
- BALTA, E. (2016), Popülizmin Büyüsü, <http://www.gazeteduvar.com.tr/yazarlar/2016/11/12/populizmin-buyusu/> (14.03.2017)
- BERLET, C. (2001). "When Hate Went Online", Northeast Sociological Association, Spring Conference, Fairfield, CT: Sacred Heart University, 1-20.
- BİNARK, M. (2007). "Yeni Medya Çalışmaları", s. 21-45, (Ed.) M. BİNARK, Yeni Medya Çalışmaları, Dipnot Yayınları, Ankara.
- BİNARK, M. (2010). "Nefret Söyleminin Yeni Medya Ortamında Dolaşıma Girmesi ve Türetilmesi", s.11-50, (Haz.) ÇOMU, T. Yeni Medyada Nefret Söylemi, Kalkedon Yayıncılık, İstanbul.
- BİNARK, M. ve ÇOMU, T. (2012). "Sosyal Medyanın Nefret Söylemi için Kullanılması ifade Özgürlüğü Değildir!", <http://yenimedya.wordpress.com/2012/01/20/sosyal-medyanin-nefret-soylemi-icin-kullanilmasi-ifade-ozgurlugu-degidir/>, (25.10.2017)
- BULUNMAZ, B. (2015). "Yeni Medyada Nefret Söylemi ve Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma", Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 8(1): 73-88.
- ÇELENK, S (2009). "Ayrımcılık ve Medya", s.211-228, (Der.) ÇAPLI, B.ve TUNCEL, H. Televizyon Haberciliğinde Etik, Fersa Matbaacılık, Ankara.
- ÇOMU, T. (2010). "Video Paylaşım Ağlarında Nefret Söylemi", s.141-180, (Haz.) ÇOMU, T. Yeni Medyada Nefret Söylemi, Kalkedon Yayıncılık, İstanbul.
- DUFFY, M.E. (2003). Web of Hate: A Fantasy Theme Analysis of the Rhetorical Vision of Hate Groups Online", Journal of Communication Inquiry, 27(3), 291-312.
- FİDANER, I. B. (2010). "Önsöz", s.7-11, (Haz.) ÇOMU, T., Yeni Medyada Nefret Söylemi, Kalkedon Yayıncılık, İstanbul.
- FOUCAULT, M. (2005). Entelektüelin Siyasi İşlevi, (Çev.) ERGÜDEN, I. Vd., Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- FOUCAULT, M. (2007). İktidarın Gözü, (Çev.) ERGÜDEN, I., Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- İNCEOĞLU, Y.ve SÖZERİ, C. (2012). "Nefret Suçlarında Medyanın Sorumluluğu: Ya Sev Ya Terk Et Ya da...", s.23-38, (Der.) İNCEOĞLU, Y. Nefret Söylemi ve/veya Nefret Suçları, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- JUBANY, O. ve ROIHA, M. (T.Y.). Backgrounds, Experiences and Responses to Online Hate Speech: A Comparative Cross-Country Analysis
- KEATS CITRON, D. (2014). Hate Crimes in Cyberspace, Harvard University Press, ABD.
- KEYMAN, F. (2013). "Sunuş", s.7-14, (Ed.) ÇINAR, M. Medya ve Nefret Söylemi: Kavramlar, Mecralar, Tartışmalar, Hrant Dink Vakfı Yayınları, İstanbul.

19. KUŞ, O. (2016). “Dijital Nefret Söylemini Anlamak: Suriyeli Mülteci Krizi Örnek Olayı Bağlamında BBC World Service Facebook Sayfasına Gelen Yorumların Metin Madenciliği Tekniği ile Analizi”, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, 2, 97-121.
20. MCGONAGLE, T. (2001). “Wresting (Racial) Equality from Tolerance of Hate Speech”,²³ Dublin University Law Journal, 21, 21-54.
21. MCQUAIL, D. (2010). McQuail’s Mass Communication Theory, SAGE Publications, Londra.
22. ÖZARSLAN, Z. (2014). “Introducing Two New Terms into the Literature of Hate Speech: “Hate Discourse” and “Hate Speech Act” Application of “Speech Act Theory” Into Hate Speech Studies in the Era of Web 2.0”, İletişim, 20, 53-75.
23. PAREKH, B. (2006). “Hate Speech Is There a Case for Banning”, Public Policy Research, 213-223.
24. PURVIS, T. ve HUNT, A. (2014). “Söylem, İdeoloji, Söylem, İdeoloji, Söylem, İdeoloji...”, Moment Dergi, 1(1): 9-36.
25. STROMER-GALLEY, J. ve HALL JAMIESON, K. (2001). “The Transformation of Political Leadership?”, s. 172-191, (Ed.) AXFORD, B. ve HUGGINS, R., New Media and Politics, SAGE Publications, Londra.
26. TAGGART, P. (2004). Populism and Representative Politics in Contemporary Europe, Journal of Political Ideologies, 9(3), 269-288.
27. VAN DIJK, T. (2001). “Critical Discourse Analysis”, s. 352-398, (Ed.) TANNEN D. vd., The Handbook of Discourse Analysis, Blackwell Publishers Ltd., Oxford.
28. VAN DIJK, T. (2003). “Söylem ve İdeoloji: Çok Alanlı Bir Yaklaşım”, s. 14-113, (Ed.) ÇOBAN, B. ve ÖZARSLAN, Z., Söylem ve İdeoloji: Mitoloji, Din, İdeoloji, Su Yayınları, İstanbul.
29. VAN DIJK, T. (2008). Discourse and Power, Palgrave Mcmillan, New York.
30. WEBER, A. (2009). Nefret Söylemi El Kitabı, Council of Europe Publishing, Strazburg.
31. WERNER M. J. (2016). What is Populism?, University of Pennsylvania Press, ABD